

Výuka terminologie na Vysoké vojenské škole pozemního vojska ve Vyškově Z KONFERENCE

(Modulový systém)

Výuka terminologie je nedílnou součástí jazykové přípravy vojenských profesionálů, a to jak na bývalé Vysoké vojenské škole pozemního vojska ve Vyškově, tak i na současné Univerzitě obrany. Nejedná se však o nový převratný prvek, protože výuka odborného jazyka zde existovala i dříve.

Nejprve tedy několik poznámek k tomu, jak tato výuka vypadala v minulosti. Před rokem 1989 byla pozornost odbornému jazyku věnována především v rámci vyučování povinné ruštině, která navazovala na znalosti získané v průběhu 8-10 let na základní a střední škole. Na VVŠ PV se ruština vyučovala 150 hodin ve dvou semestrech, pokud jde o další cizí jazyk, pohyboval se počet hodin kolem 40, s výjimkou průzkumného oboru, kde se jednalo také o 150 hodin. Výuka ruštiny byla zaměřena pouze na odborný jazyk. Každý student měl získat ve svém oboru tzv. odborné lexikální minimum, navíc u velitelských oborů vedle práce s odbornou literaturou byl důraz kladen na praktickou činnost při taktickém cvičení – vydávání povelů a rozkazů, jejich vykonávání za útoku v obraně, tzn. že student byl schopen v ruštině velet jednotkám a řídit boj.

Byla zde rozvíjena koncepce **integrovaného vyučování ruskému jazyku**, která se projevovala i ve funkčním výběru učiva v součinnosti s profilovými katedrami. S katedrou taktiky a katedrou průzkumu byla připravována také společná zaměstnání v terénu.

V ostatních cizích jazycích závisela úroveň výuky terminologie specializace na vstupní znalosti posluchačů, která byla velmi rozdílná a zpravidla až na průzkumnou specializaci velmi nízká.

Po roce 1989 došlo nejprve k zrovnoprávnění všech jazyků, což se odrazilo i v počtu vyučovaných hodin. Dílčí rozdíly existovaly mezi jednotlivými fakultami a mezi bakalářským a magisterským studiem. Počet hodin se ve druhé polovině 90. let ustálil na dvou hodinách každého cizího jazyka týdně, přičemž u vojenských studentů se jedním z jazyků povinně stala angličtina. V návaznosti na vstupní úroveň byla posílena výuka obecného jazyka. Důraz byl ve všech jazycích (na VVŠ PV je to konkrétně angličtina, francouzština, němčina a ruština) kladen na zvládnutí komunikace v běžných každodenních situacích.

V souvislosti se zaváděním testování podle **STANAG 6001** v AČR byla i výuka od r. 1995 orientována především na nácvik řečových dovedností – poslechu, mluvení, čtení a psaní – v obecném jazyce.

Cíl jazykové přípravy na vysoké škole byl v podstatě stanoven v Organizačně metodických pokynech MO, jakož i v předpise Vševojsk-16-14. Pro I. cizí jazyk, tj. jazyk z kterého student dělal přijímací zkoušku, to bylo dosažení 2. stupně podle normy STANAG 6001, z 2. cizího jazyka pak stupně prvního.

Na VVŠ PV ve Vyškově jsou od akademického roku 2000/2001 jazyky vyučovány v rámci tzv. **modulového systému**. K němu jen několik základních informací.

K **výchozím předpokladům** daného systému patří, že:

- ❑ studenti studují dva cizí jazyky,
- ❑ u vojenských studentů je jedním z nich povinně angličtina,
- ❑ studium anglického jazyka je možné po celou dobu studia,
- ❑ každý student musí splnit minimum stanovené pro bakalářský a magisterský stupeň,
- ❑ jazykově méně nadaným studentům jsou vytvořeny podmínky pro to, aby minima dosáhli,
- ❑ ostatním je umožněno – splní-li stanovené minimum – své jazykové znalosti a řečové dovednosti všestranně prohlubovat,
- ❑ zařazení do jednotlivých modulů probíhá podle úrovně znalostí a dovedností, ale i zájmu studujících.

Zatím byly rozlišovány **tyto moduly**:

- ❑ A - obecný jazyk, začátečnická znalost,
- ❑ B – obecný jazyk, mírně pokročilá znalost,
- ❑ C – obecný jazyk, pokročilá znalost,
- ❑ V - odborný jazyk, vševojsková terminologie,
- ❑ E - odborný jazyk, ekonomická terminologie.

Tento modulový systém usiluje o skloubení dvou základních aspektů jazykové přípravy na vojenské, a přitom vysoké škole. Požadavky kladené na budoucího důstojníka AČR jsou orientovány především **na přípravu ke zkouškám podle STANAG 6001**.

Druhý aspekt představuje jazyková **příprava související s akademickým vzděláním**, to znamená jazyková výuka zaměřená na studijní obor posluchačů, odborný jazyk, terminologii. Právě tato oblast odborné jazykové přípravy je v posledních letech opět v popředí zájmu i na civilních vysokých školách. Je to totiž oblast, se kterou se student během výuky cizích jazyků dříve zpravidla nesetkává, představuje jisté novum, které je však pro jeho profesionální rozvoj nezbytné. Vysoké školy se zpravidla shodují v tom, že je nutné se odbornému jazyku věnovat. Řeší však jeho osvojování různě, např. až po dosažení určité shodné úrovně v obecném jazyce, jejím zařazením do vyšších ročníků po získání určitých vědomostí ze studovaného oboru, odbornými přednáškami zahraničních profesorů apod.

Jak je tato problematika řešena na VVŠ PV, resp. na její Fakultě ekonomiky a managementu (FEM), budoucí 1. fakultě Univerzity obrany? Při výuce terminologie využíváme výsledky práce, získané v rámci řešení projektů obranného výzkumu Terminologie I a II, které jsou přístupné v celoarmádní terminologické databázi. S tou jsou studenti seznamováni a dostávají rovněž informace o spojeneckých terminologických publikacích, AAP-6 a dalších. Využívány jsou i výstupy projektu, který je řešen od loňského roku na FEM a jehož cílem je výstavba multilingvální terminologické databáze logistiky. Při výběru témat spolupracujeme také s odbornými katedrami.

Nejde nám samozřejmě jen o zvládnutí jistého pensa odborných termínů, ale o jejich aktivní osvojení. To znamená, že během výuky věnujeme pozornost procvičování všech řečových dovedností – poslechu s porozuměním, čtení odborných textů, mluvení (např. brífinky, diskuze k odborným tématům) i psaní (resumé odborných textů). Důležitá je také práce se slovníkem. Studenti mají možnost využívat tříjazyčné výkladové sborníky vojenských pojmů

podle specializací. Seznamujeme taktéž s gramatickými a lexikálními rysy charakteristickými pro odborný styl.

S výukou odborného jazyka začínáme již v rámci přípravy na zkoušky STANAG 1. stupně. Na bloky obecného jazyka A1-A5 navazuje modul V, **blok V1**, zaměřený na **orientaci v základních vojenských termínech** ve spojení s obecným jazykem. Konkrétně tedy na:

- ☐ režim dne vojáka (výcvik, volný čas),
- ☐ hodnosti,
- ☐ výstroj a výzbroj jednotlivce,
- ☐ organizační strukturu (jednotky, útvary),
- ☐ život v kasárnách (ubytování, stravování).

V rámci **bloku V2**, který navazuje na modul B nebo C1 a završuje přípravu na složení zkoušky STANAG 2. stupně, se zabýváme **vševojskovou terminologií**, a sice tématy:

- ☐ druhy vojsk – úkoly,
- ☐ vojenská technika,
- ☐ povely a rozkazy,
- ☐ zpracování vojenských písemností, brífink,
- ☐ popis terénu, vyhodnocení situace.

Rovněž v rámci přípravy na složení zkoušky STANAG 3. stupně, **v bloku V3 a V4**, se studenti setkávají s novými odbornými **termíny**, které souvisejí s problematikou **vojenství**, ale i **vojensko-politickou oblastí**. Jedná se např. o taková témata jako:

- ☐ ozbrojené konflikty v současném světě,
- ☐ mise, mírové operace, humanitární pomoc,
- ☐ reforma AČR, struktura, organizace, úkoly,
- ☐ kompatibilita AČR ve vztahu k NATO,
- ☐ role mezinárodních a vojenských organizací,
- ☐ organizace evropské bezpečnosti,
- ☐ aktuální otázky vztahu armády a společnosti.

Modul E – odborný jazyk, ekonomická terminologie, byl v minulosti určen především civilním studentům studujícím na Fakultě ekonomiky obrany státu a logistiky. Podle nové studijní dokumentace by měl student bakalářského studijního programu absolvovat dva semestry výuky odborného jazyka. Počítáme s tím, že v rámci studia studijního programu *ekonomika a management*, oborů *ekonomika obrany státu* a *vojenský management*, absolvují studenti blok E1 a M1. (M je označení nového modulu odborného jazyka, terminologie vojenského managementu.)

Domníváme, že uvedená témata a s nimi spojená terminologie tvoří základ, který by měl každý student v průběhu bakalářského studia zvládnout. Na uvedené bloky bude navazovat v magisterském studiu jazyková příprava zaměřená na specializaci, tzn. především na oblast logistiky u oboru EOS (ekonomika obrany státu) a na terminologii jednotlivých druhů vojsk u oboru vojenský management.

V souvislosti se studijním programem ekonomika a management jsme také přehodnotili některá témata ekonomického modulu, proto uvádím původní i nové zaměření jednotlivých bloků:

E1 – základní ekonomická terminologie:

dříve: trh, tržní hospodářství, právní formy podniků, zboží

nově: potřeby, hospodářský koloběh, výroba, výrobní faktor práce, nezaměstnanost.

Další bloky budou v budoucnu nabízeny v rámci fakultativní výuky, civilním studentům a v magisterském studiu.

E2 – rozšířená ekonomická problematika:

dříve: mzda, ceny, spotřeba, marketing

nově: sociální produkt, daně, konjunkturální cyklus, trh, tržní hospodářství.

E3 – rozšířená ekonomická problematika:

dříve: formy odbytu, peníze, cizinecký ruch

nově: právní formy podniků, zboží, mzda, spotřeba, marketing.

E4 – specializační kurz – obchodní korespondence:

nabídka, reklama, objednávka, zakázka, reklamace.

Jak již bylo uvedeno, je **modul M** věnován opět odbornému jazyku, **terminologii vojenského managementu**. Jeho první blok M1 – je určen všem studentům studijního programu Ekonomika a management, protože představuje základní terminologii k oblasti managementu, potřebnou všem absolventům bakalářského studijního programu. Jde o terminologii související s tématy:

- ☐ základní charakteristika managementu,
- ☐ otázky plánování,
- ☐ problematika organizování,
- ☐ operativní řízení,
- ☐ kontrolní činnost.

Navazující bloky modulu M budou nabízeny a realizovány v magisterském studijním programu. V souvislosti se specializací studentů, kterou získají v aplikačním kurzu a v praxi, počítáme s tím, že vedle přímé výuky budeme s ohledem na předpokládané nízké počty studentů jednotlivých odborností využívat i formy e-learningu, distančního studia, video-konference, self-access-centre (v něm už nyní je k dispozici celá řada materiálů určena pro studium odborné angličtiny) a dalších forem jazykové přípravy, zaměřené na konkrétní obor a specializaci studentů.

A právě to je oblast, na kterou se nyní chceme více zaměřit s cílem využít stávající materiály a zkušenosti získané na mezinárodních seminářích pro učitele cizích jazyků. Chceme připravit učební materiály pro zabezpečení kvalitní odborné jazykové přípravy.

Použitá literatura:

KADLČÁK, M. *Integrované vyučování jazykům jako prostředek intenzifikace a komplexnosti vojenskoprofesionální přípravy posluchačů vysokých vojenských škol*. Vyškov, 1988, 69 s.

NOVÁKOVÁ, A. Officer Cadets Language Training. In: *Seminar Proceedings. Language Training System for Future Officers*. Vyškov, 2002, s. 5-11.

Vševojsk-16-14. Jazyková příprava v rezortu ministerstva obrany. Praha: MO Praha 1996, 27 s.